

Секція: Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку України на сучасному етапі

Медвідь Вікторія Юріївна

професор кафедри економіки

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Мельник Ніна Михайлівна

помічник проректора з профорієнтаційної роботи

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

СТИМУЛЮВАННЯ В ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Важливою умовою забезпечення поступального територіального розвитку є процес стимулювання господарської діяльності на відповідній території.

Під стимулюванням регіонального розвитку розуміється використання відповідних методів, спрямованих на забезпечення такого режиму функціонування, при якому мінімізуються витрати виробництва і максимізується можливий дохід, а також використання референцій і пільг для суб'єктів господарювання, що вирішальною мірою впливають на темпи економічного і соціального розвитку території. Особливо важливим процес стимулювання є для залучення і використання інвестицій у розвиток територій, обмеженість яких відчувається постійно. Виходячи з того, що «велика частина чинників, які визначають ступінь сприятливості інвестиційного клімату, діє на регіональному рівні, політика

стимулювання інвестицій в розвинених країнах є прерогативою місцевих органів влади» [1, с. 7].

Рис. 1. Сучасний інструментарій забезпечення регіонального розвитку

**розроблено авторами*

Зміна парадигм «вирівнювання-стимулювання» передбачає вибір основних координат, які слугуватимуть інструментарієм забезпечення поступального розвитку всіх без виключення територій: вибір детермінант щодо визначення пріоритетів в економічному розвитку, визначення основних імперативів формування та розробки механізму реалізації стратегії стимулювання економічного розвитку окремої території.

Так, розпочата у 2015 р. фінансова децентралізація дала можливість додаткового залучити у місцеві бюджети близько 40 % нових ресурсів. За півроку 2017 р. місцеві бюджети наростили свої надходження на 22 млрд.

грн, порівнюючи з даними цього ж періоду минулого року. За вказаний період до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 87 млрд. грн, що складає 53,6% від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами. [2]. Разом з тим, потрібно зазначити, що ці кошти є лише результатом перерозподілу тієї дохідної частини бюджету, яка формувалася і до проведення адміністративно-територіальної реформи. Натомість нових механізмів стимулювання підприємницького середовища та залучення джерел фінансових ресурсів для розвитку громад поки що не створено.

Стимулювання територіального розвитку забезпечується з використанням спеціального інструментарію, який можна класифікувати на: економічні ресурси, нормативно-правові ресурси та адміністративні. Крім того, ці інструменти можна кваліфікувати відповідно їх специфічних характеристик: стимулюючі і обмежуючі, прямі і непрямі, активні і пасивні [3].

Наприклад, «до прямих заходів стимулювання належать: субсидії, пільгові позики, податкові пільги, в тому числі шляхом використання прискореної амортизаційної політики. Така допомога надається одноразово, а не у вигляді постійної фінансової підтримки окремим підприємствам» [4, с. 21].

Непрямі заходи мають сприяти спільному поліпшенню інвестиційного клімату, що дозволяє скорочувати масштаби прямої фінансової допомоги. Їх основа – розвиток господарської інфраструктури, створення і модернізація локальної інфраструктури, необхідної для функціонування різних галузей господарства, розвиток мережі державної інфраструктури безпосередньо у вибраному ареалі або поблизу нього, здійснення наукових досліджень і створення інформаційних систем тощо [4, с. 23]. Прямі інструменти територіального розвитку впливають лише на

симптоми проблеми, тоді як непрямі – найчастіше стримують або вирішують саму проблему.

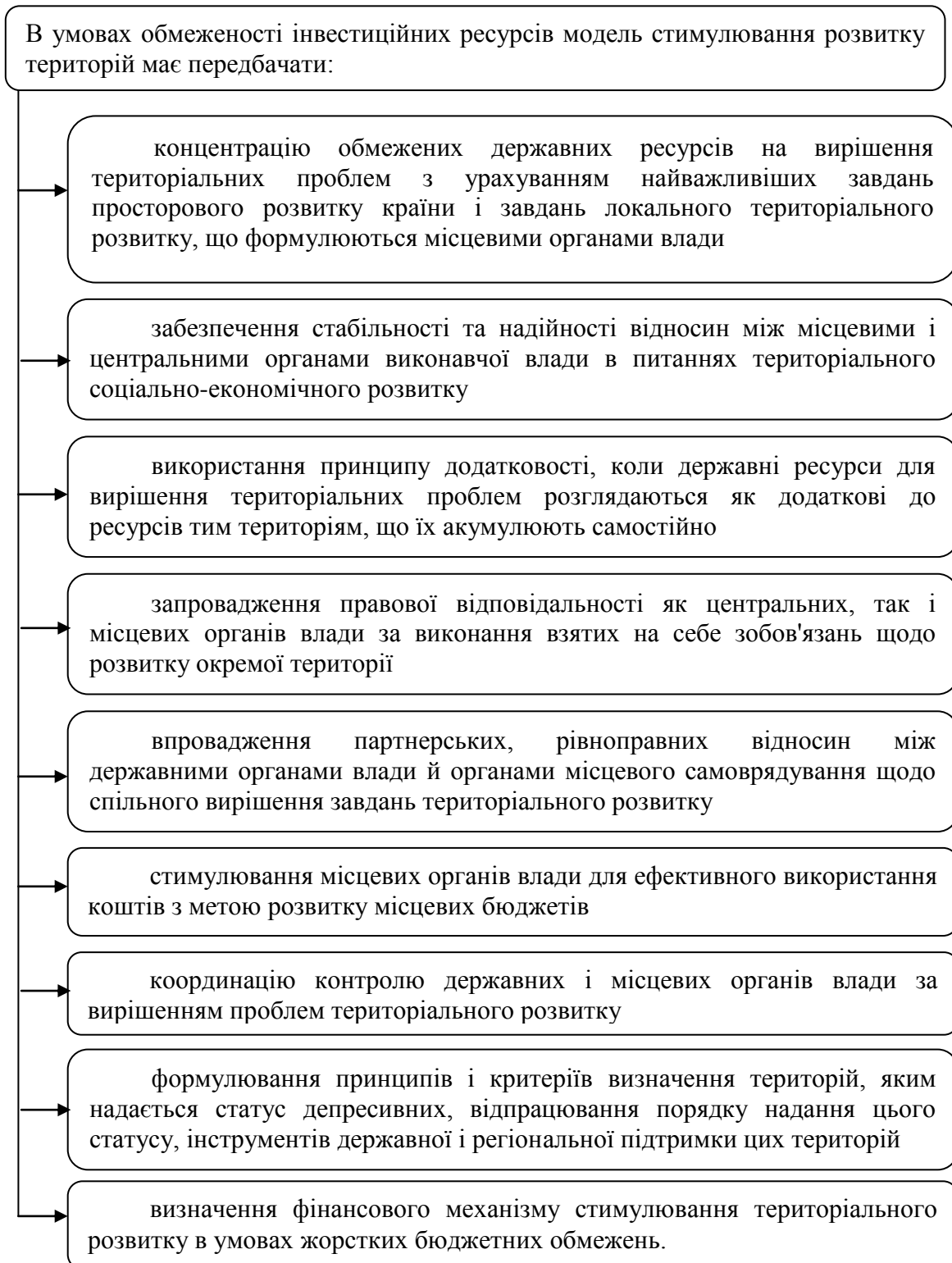

Рис. 2. Принципи моделі стимулювання розвитку територій

Заходи щодо стимулювання територіального розвитку мають на меті поліпшення інвестиційного клімату - «територіальні органи влади повинні розглядати свої кроки щодо стимулювання ділової та інвестиційної активності, тобто систему пільг і преференцій, проекти розвитку інфраструктури, міжнародні гранти технічної допомоги, вдосконалення нормативно-правової бази, підвищення прозорості своєї діяльності (перш за все, в податково-бюджетній сфері та сфері суспільних фінансів у цілому), політику у сфері освіти і підготовки кадрів, охорону довкілля, боротьби зі злочинністю тощо, з точки зору формування сприятливого інвестиційного клімату території» [5, с.116]. Після забезпечення сприятливого клімату території створюються передумови для успішного територіального розвитку, одним із напрямів якого може стати вирішення пріоритетних завдань.

Таким чином, важливою складовою сучасного інструментарію забезпечення територіального розвитку виступає його стимулювання. Вибір конкретних форм і методів стимулювання розвитку території повністю залежить від можливостей залучення необхідних інвестицій: якщо таких можливостей на локальному рівні недостатньо, то вибираються відповідні заходи прямої та непрямої дії. При цьому вирішальна роль у виборі заходів відводиться державі як головному учаснику економічних відносин (особливо в умовах постійного дефіциту не лише інвестиційних ресурсів окремих суб'єктів господарювання, але і бюджетних ресурсів).

Література

1. Маркова Н. Региональная политика как фактор устойчивого развития российской экономики [Текст] / Н. Маркова, Т. Монахова // Федерализм. – 2004. – №2. – С. 5-20.
2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування (станом на 08.09.2017р.) Міністерства

регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/infographics/item/id/40>

3. Медвідь В.Ю. Сучасний інструментарій забезпечення регіонального розвитку / В.Ю. Медвідь. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://economic-vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=199>
4. Региональная политика, направленная на снижение территориальных, экономических и социальных диспропорций в Российской Федерации: проект концепции [Текст] / Регион: экономика и социология. – 2001. – №1. – С. 4-34.
5. Клисторин В.И. Подходы к оценке инвестиционной активности в регионах России [Текст] / В.И. Клисторин, Д.С. Сандер // Регион: экономика и социология. – 2003. – №1. – С. 113-320.